

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 198

27 септември 2019, петок

година LXXV

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
3153. Одлука на Уставниот суд на Република Северна Македонија У.бр.57/2019 од 29.5.2019 година.....	2	3157. Оглас од Совет на јавни обвинители на Република Северна Македонија.....	12
3154. Издвоено мислење од Уставниот суд на Република Северна Македонија.....	9	3158. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за содржината и начинот на остварување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување.....	12
3155. Одлука за проширување на систематизацијата на бројот на јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Скопје за двајца јавни обвинители и во Основното јавно обвинителство Берово за еден јавен обвинител	11	3159. Правилник за критериумите за склучување на договори и начинот на плаќање на здравствените услуги од приватните здравствени установи аптеки	13
3156. Одлука за определување на бројот на јавни обвинители на јавните обвинителства и јавни обвинители во јавните обвинителства.....	11	Огласен дел	1-64

УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

3153.

Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Северна Македонија, член 56 и член 82 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) на седницата одржана на 29 мај 2019 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УТВРДУВА дека на лицето Павлина Зефиќ, адвокат од Скопје и лицето Панче Тошковски, адвокат од Скопје, им е повредено правото на слобода на мислата и јавното изразување на мислата, во смисла на член 110 алинеја 3 и член 16 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија.

2. СЕ ПОНИШТУВААТ:

1) Решение 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година донесено од Основниот суд Скопје 1 Скопје, со кое се казнува со парична казна бранителот на обвинетиот Митко Пешов, Павлина Зефиќ, адвокат од Скопје во износ од 1000 евра во денарска противвредност по 615,00 денари вредност на 10 евра или во вкупен износ од 61.500,00 денари, а ова да го стори во рок од 15 дена по правосилноста на решението, под страв на присилно исполнење.

2) Решение 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година донесено од Основниот суд Скопје 1 Скопје, со кое се казнува со парична казна бранителот на обвинетиот Митко Пешов, Панче Тошковски, адвокат од Скопје во износ од 1000 евра во денарска противвредност по 615,00 денари вредност на 10 евра или во вкупен износ од 61.500,00 денари, а ова да го стори во рок од 15 дена по правосилноста на решението, под страв на присилно исполнење.

3) Решението КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година донесено од Апелациониот суд Скопје, во делот со кој се казнуваат со парична казна бранителите на обвинетиот Митко Пешов, адвокат Павлина Зефиќ од Скопје и адвокат Панче Тошковски од Скопје, во износ за двајцата од по 500 евра во денарска противвредност по 615,00 денари вредност на 10 евра или вкупни износи од по 30.750,00 денари, а ова да го сторат во рок од 15 дена по правосилноста на решението.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“

4. Адвокатот Павлина Зефиќ и адвокатот Панче Тошковски и двајцата од Скопје, до Уставниот суд поднесоа барање за заштита на слободи и права утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, коишто се однесуваат на заштитата на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, загарантирана и со членот 16 од Уставот, а кои биле повредени со решенија на Основниот суд Скопје 1 Скопје, 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година и со решение на Апелациониот суд Скопје КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година.

Според наводите во барањето, со решенијата на Основниот суд Скопје 1 Скопје 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година и Апелациониот суд Скопје КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година, на адвокатите Павлина Зефиќ и Панче Тошковски од Скопје, во својство бранители на странка во наведените предмети, им било повредено правото од член 110 алинеја 3, а во врска со членот 16 од Уставот, коешто се однесувало на слободата на мислата и јавното изразување на мислата.

Имено, во барањето за заштита на слободи и права пред Уставниот суд е наведено дека пред Основниот суд Скопје 1 Скопје, се водела постапка под број КОК-40/18, против 33 лица, поради основано сомнение дека било сторено кривично дело од член 313 од Кривичниот законик „терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста во Република Македонија“. Рас-

правите, поради големиот број обвинети и нивни бранители кои биле ангажирани во предметот, се одвивале во големата сала т.е. судница број 1 во новата зграда на Основниот суд Скопје 1 Скопје.

На ден 16.10.2018 година, била закажана главна расправа на која требало да се сослуша заштитен сведок, со псевдоним С1. Расправата започнала во големата сала на новиот Кривичен суд, но Советот ја прекинал истата, дал пауза од 20 минути со образложение дека треба да се провери дополнително опремата во Судот. По дадената пауза, од страна на судската полиција биле известени дека расправата ќе продолжи во големата судница на старата зграда на Кривичниот суд, која не е предвидена за толкав број на обвинети и бранители.

Во салата во која се преселиле само двајца бранители ангажирани во предметот и тоа Еленко Миланов и Звонко Давидовиќ имале услови за работа односно пред нив постоела маса за пишување/фаќање прибелешки додека останатите обвинети и бранители биле седнати во просторот предвиден за јавност, без соодветни услови за работа.

Од страна на неколкумина бранители, бил побаран збор и било истакнато дека не постојат услови за работа, потенцирајќи ја комплексноста на предметот, сериозноста, како и динамиката на работа. Од страна на бранителите било побарано да бидат обезбедени услови, односно секој бранител да има можност да има пред себе клупа за да може во нормални услови да го следи исказот на заштитениот сведок С1, кој е круцијален, односно да има услови за да се подготви за одбрана на својот клиент, вкрстени прашања. Кон барањата се приклучиле сите бранители, сметајќи дека условите за работа им биле неопходни за следење на предвидените докази за време на расправата.

Со оглед дека Советот се оглушил на барањата на одбраната и бил категоричен дека расправата ќе се држи „сакале ние или не“, сите бранители во конкретниот предмет станале на нозе, без да го нарушуваат редот во судницата, во знак на револт и со цел да се испрати порака до Советот, дека е должен да обезбеди услови за работа за сите. Во барањата се солидаризирале и двајцата бранители кои имале услови за работа (погоре наведени), кои биле единствените што можеле нормално да го следат исказот на овој сведок, за разлика од другите кои своите прибелешки и формирањето на прашања за вкрстено испитување, би можеле да го вршат само пишувајќи на колена.

Додека одбраната била на нозе и барала услови за работа, без да се има намера да се одолговлекува процесот ниту да го навредува судот, од страна на Советот веднаш биле изречени поединечни парични казни за сите бранители во предметот, во висина од 1000 евра во денарска противвредност. Паричните казни биле изречени со поединечни решенија за бранителите - односно решение на Основниот суд Скопје 1 Скопје, КОК-40/18 од 16.10.2018 година.

Благовремено, таквото решение било обжалено. Апелациониот суд Скопје, постапувајќи по изјавените жалби на ден 17.12.2018 година, донесол решение КОКЖ-47/18, со кое го преиначил решението на Основниот суд Скопје 1 Скопје и ја намалил изречената казна, на износ во висина од по 500 евра во денарска противвредност. Решението е доставено до жалителите на ден 08.01.2019 година.

Според наводите во иницијативата, Уставот во членот 16 ја гарантира слободата на изразување, во која влегуваат слободата на мислата, јавното изразување на мислата, на пристап до информации, слобода на примање и пренесување на информации. Членот 54 став 4 од Уставот упатува дека слободата на јавно изразување на мислата не може да биде ограничена, како што е во конкретниот случај.

Исто така и Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, во членот 10 ја гарантира слободата на изразување и правото на прене-

сување на информации и идеи без мешање на јавната власт. Ова остварување на слободата може да биде ограничено само во точно предвидени случаи, таксативно дадени во ставот 2 на овој член од Конвенцијата.

Во конкретниов случај, од страна на сите адвокати, бил искажан револт со стоење во судницата, поради немање соодветни услови за работа, во еден од највисоко профилираните кривични случаи. Имено, јасна е улогата која ја имаат адвокатите во едно демократско општество. Нивната улога е да бараат од Судот, како гарант на правата и слободите, да ги спроведува законските одредби, да се грижи за владеењето на правото и да ја стекне довербата кај јавноста. Критицизам од страна на адвокатите е дозволен, но во соодветни рамки.

Ова прашање било разгледувано и од страна на Европскиот суд за човекови права, во пресудата на Големитот Судски Совет *Morice v France* (ап.бр.29369/10). За Европскиот суд за човекови права, неспорно било прашањето дека зачувувањето на слободата на изразување на адвокатите е предуслов за зачувување на независноста на професијата која ја обавуваат, што е основа за функционирање на правосудниот систем. Европскиот суд за човекови права, преку наведениот предмет, ги анализирал следниве прашања, со цел да утврди дали постои повреда на слободата на изразување на адвокатите:

- Статусот на апликантот како адвокат
- Придонесот на критиката кон дебата од јавен интерес
- Природата на изнесената критика
- Специфичните околности на случајот и
- Изречената санкција.

Во поглед на првата точка, статусот на апликантот, ЕСЧП, наведува дека е особено важно да се цени дали адвокатот ја искажал својата критика/забелешка, во рамки на судницата или надвор од неа. Забелешките испратени до Судот, во рамки на судницата, треба да имаат поголем степен на толеранција, од причина што адвокатот има слобода на изразување при бранењето на интересите на својот клиент. Критиките упатени во судница, може да се подведат и под принципот на правично судење и правото на одбрана на интересите на клиентот.

Второто прашање, коешто треба да се има во предвид, при изрекување санкција кон адвокат, за искажана критика до судот, е видот на критиката која била упатена од негова страна. Особено е важно дали критиката може да придонесе за дебата од јавен интерес, дебата за функционирањето на правосудниот систем. Доколку критиката е кажана во овој контекст тогаш ужива поголема заштита во рамки на слободата на изразување, особено што казнувањето на адвокати, треба да биде исклучок, а не правило во едно демократско општество.

Третото прашање е природата на искажаните критики/ забелешки/ставови, исто така е важна, за ЕСЧП, кога одлучува за повреда на слободата на изразување. ЕСЧП цени дали во конкретен случај станува збор за вредносни ставови искажани од адвокат или пак за пренесување на факти.

Спецификите на случајот, во кој постапувал адвокатот и искажал критика, се битна алатка, за ЕСЧП. Тој смета дека треба да се гледа целиот контекст на случајот, а не само сегменти. Улогата на адвокатот особено во правосудниот систем, е постојано нагласувана од Судот, кој вели дека обврска на адвокатот е да се бори со сите расположливи средства при одбраната на интересите на својот клиент и во негов најдобар интерес.

Конечно, ЕСЧП ја цени санкцијата која била изречена кон адвокатот. Санкцијата ја цени од причина што истата може да доведе кон т.н. „chilling effect“ (ефект на ладење) на адвокатот при давање одбрана за клиентот. Изречената санкција, може да има диспропорционален ефект во практикување на слободата на изразу-

вањето, да не постои легитимна цел за нејзино изрекување и да не е соодветна и неопходна во едно демократско општество, што води кон повреда на членот 10 од Европската Конвенција за човековите слободи и права.

Во иницијативата се наведува доколку се применат горенаведените стандарди, во конкретниов случај, во кој се казнети 25 адвокати, ќе се забележи дека постои не само повреда на Уставот туку и повреда на членот 10 од Конвенцијата, повреда на слободата на изразување. Во овој случај, адвокатите не упатиле навреда кон судот, туку испратиле конструктивна критика, со цел да добијат соодветни услови за работа за сите бранители. Бидејќи барањата на адвокатите не биле воопшто разгледани, истите во знак на револт и критика кон судот за третманот кон адвокатите, застанале на нозе, на тој начин сакајќи да упатат порака до судот, дека е должен да обезбеди услови за работа за сите, особено при сослушување на заштитен сведок. Понатаму, критиката била упатена во рамки на судницата, во која освен обвинетите, бранителите, надлежниот судски совет и записничарот, не биле присутни други лица, од причина што јавноста била исклучена. Целта била да се покрене прашање од интерес за сите учесници во кривичната постапка, за прашањето на несоодветните услови во кои работат адвокатите, потребата од елементарни средства за работа и техничка опрема во судниците. Конструктивната критика била базирана на познати факти, дека не сите судници поседуваат соодветни услови за работа, особено за судење на обемни кривични случаи, како конкретниов предмет. Наведениот случај е специфичен од повеќе аспекти и тоа бројот на обвинетите, кривичното дело коешто им се става на товар, сериозната казна која им е запречена, големиот број на материјални докази, динамиката на судењата, начинот и потребата за испитување на заштитен сведок, предвиден за конкретната главна расправа. На крај треба да се цени и висината на изречената санкција, чиј износ претставува речиси 2 просечни плати во нашата држава. Изречената казна претставува начин за замолчување и своевидно дисциплинирање на адвокатите во конкретниов случај, односно нивно одвртување од барање права како за себе така и за обвинетите кои ги застапуваат.

Токму улога на секој адвокат е да зема учество, односно покренува дебати од јавен интерес, поврзани со функционирањето на судскиот систем. Горецитираната пресуда на ЕСЧП, била номинирана за најдобра пресуда донесена во 2015 година во рамки на Судот, поради нејзината важност во потенцирањето на улогата која ја имаат адвокатите во општеството, кон нивните клиенти и кон судскиот систем чијшто дел се.

Европскиот суд за човекови права, во својата пресуда, ја нагласувал улогата на адвокатите во општеството, нивната мисија и цел и го наведува следново:

„132. Специфичниот статус на адвокатите, им дава централна улога во правосудниот систем, бидејќи тие се посредници меѓу јавноста и судот. Адвокатите играат главна улога во исполнувањето на задачата која ја имаат судовите во едно фундаментално општество-владеењето на правото, а тоа е да стекнат доверба кај јавноста (see *Schopfer v. Switzerland*, 20 may 1998, && 29-30, Reports 1998-III, *Nikula v. Finland*, no.31611/96, & 45, ECHR 2002-II, *Amihalachioaie v. Moldova*, no. 60115/00, & 27, ECHR 2004-III, *Kyprianou*, cited above, & 173, *Andre and Another v. France*, no. 18603/03, & 42, 24 July 2008, and *Mor*, cited above, & 42). Меѓутоа за да постои доверба кај јавноста во правосудниот систем и судството, предуслов е граѓаните да бидат убедени дека адвокатите имаат можност да обезбедат ефективна одбрана (*Kyprianou*, cited above, & 175).“

Во иницијативата се наведува дека втора значајна пресуда на ЕСЧП, донесена во овој контекст е пресудата *Bono v France* (ап.бр.29024/22), каде е утврдена

повреда на членот 10 од Конвенцијата. И во овој предмет станува збор за казнување на адвокат, поради изречена критика кон судот кој постапувал во даден случај, каде тој се јавува како адвокат. Судот во Стразбур, постапувајќи по жалбата, утврдил дека постоело мешање во слободата на изразување на адвокатот, дека жалителот изјавил одредени критики за работата на судскиот систем, но притоа не посочувајќи директно одреден судија, дека дадената критика била дадена во рамки на судница, а не надвор од неа, критиката била со цел да даде најдобра одбрана за својот клиент, изјавената критика била конструктивна и се базирала на фактичка состојба, не постоела можност да се наруши репутацијата на судството кај генералната јавност. Заклучок на ЕСПЧ бил дека постои повреда на слободата на изразување на адвокатот, од причина што изречената мерка кон него била диспропорционална со целта која требало да се оствари.

Со барањето пред Уставниот суд, врз основа на наводите дадени во рамки на ова барање, врз основа на член 110 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 51-55 од Деловникот за работа на Уставниот суд, се предлага Судот ако е потребно да одржи јавна расправа и од изведените докази да го уважи барањето за заштита на слободи и права повредени со наведените решенија на надлежните судови.

5. Судот на седницата утврди дека - Основниот суд Скопје 1 Скопје, со посебно решение 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година, го казнил со парична казна бранителот на обвинетиот Митко Пешов, Павлина Зефиќ адвокат од Скопје во износ од 1000 евра во денарска противвредност, а ова да го стори во рок од 15 дена по правосилноста на решението, под страв на присилно исполнење, и со посебно решение со истиот број и датум го казнил со парична казна другиот бранител на обвинетиот Митко Пешов, Панче Тошковски адвокат од Скопје во износ од 1000 евра во денарска противвредност, а ова да го стори во рок од 15 дена по правосилноста на решението, под страв на присилно исполнење.

Имено, од идентичните образложенија на решенијата се гледа дека Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција поднело обвинителен акт КО.бр.66/17 од 27.03.2018 година против 29 лица, меѓу кои и против лицето Митко Пешов, за кривично дело терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста, од член 313 од Кривичниот законик и против две лица за кривично дело од член 313 в.в. член 24 од Кривичниот законик, како и за две лица КО.бр.66/17 од 20.07.2018 година за кривичното дело од членот 313 од Кривичниот законик (вкупно 33 лица).

Постапувајќи по поднесениот обвинителен акт, Судот закажал главна расправа на ден 16.10.2018 година, која започнала во 10.00 часот во судница во новата зграда на Основниот суд Скопје 1 Скопје со изведување на доказ сослушување на загрозен сведок. Поради технички проблем и неможност истиот да се отстрани во текот на судењето, а за да не дојде до одлагање на расправата, Советот одлучил расправата да продолжи во судница 1 во старата зграда на Основниот суд Скопје 1 Скопје, и тоа им било соопштено на присутните. Бранителите на обвинетите на ова бурно реагирале наведувајќи дека во судницата во која се преселиле и во која требало да следи продолжување на расправата немало услови за работа, а поточно немало клупи пред секој од бранителите, поради што тие без одобрение на Судот станале и стоеле на нозе.

Претседателот на Советот ги замолил бранителите на обвинетите да не ја нарушуваат работата на Судот и да седнат и истовремено ги предупредил доколку и понатаму се однесуваат на ваков начин ќе бидат казнети за нарушување на редот во судницата, а доколку и покрај изречување на парична казна и понатаму продолжат со таквото однесување бранителите може и да ја

напуштат судницата, при што ќе се применат одредбите од Законот за кривичната постапка, а обвинетите коишто ќе останат без бранители Судот ќе овозможи веднаш да им бидат поставени бранители по службена должност.

Понатаму, во наведените решенијата на Основниот суд е образложено дека со оглед на тоа што и покрај опомената кон сите што стоеле во судницата, од страна на претседателот на Советот, во случајов, и спрема бранителите на обвинетиот Митко Пешов, адвокатот Павлина Зефиќ и адвокатот Панче Тошковски одбиле да седнат на своите места и со тоа продолжиле да ја оневозможат работата на Судот, односно да го нарушуваат редот во судницата, согласно член 361 став 1 в.в. со член 88 од Законот за кривична постапка поради што се донеле решенијата со кои се казнуваат бранителот Павлина Зефиќ адвокат од Скопје со парична казна во износ од 1000 евра во денарска противвредност, а ова да го стори во рок од 15 дена по правосилноста на решението, под страв на присилно исполнење, а со иста парична казна е казнет и бранителот Панче Тошковски, адвокат од Скопје.

- Апелациониот суд Скопје, со групно Решение КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година мериторно одлучил по изјавните жалби на адвокатите кои биле бранители на обвинетите во наведениот кривичен предмет. Според ова решение:

- во првиот дел: била уважена жалба на адвокатот Нинслав Јакимовски – Нино од Куманово како бранител на двајца обвинети и Решението на Основниот суд Скопје 1 Скопје КОК-40/18 од 16.10.2018 година го укинал, а

- во вториот дел делумно ги уважило жалбите на:

1. адвокат Марија Христова (бранител на обвинетиот Ј. Т.)

2. адвокат Звонко Давидовиќ (бранител на обвинетите Д. Л. и А. В. Н.).

3. адвокат Панче Нефтенев (бранител на обвинетиот О. П.)

4. адвокат Драган Пешевски (бранител на обвинетиот И.Ц.)

5. адвокат Еленко Миланов (бранител на обвинетите Љ. Д., М. П. и И. Д.)

6. адвокат Панче Тошковски (бранител на обвинетиот Митко Пешов)

7. адвокат Христијан Давидовиќ (бранител на обвинетите Д.Л. и А. В.Н.)

8. адвокат Елеонора Јанковиќ (бранител на обвинетите Д. Л. и А. В.Н.)

9. адвокат Ивица Николоски (бранител на обвинетиот С.М.)

10. адвокат Миле Наумовски (бранител на обвинетиот М. П.)

11. адвокат Рубин Двојаков (бранител на обвинетиот Б. Д.)

12. адвокат Јасмина Василевска (бранител на обвинетиот Б. Д.)

13. адвокат Звонко Богдан (бранител на обвинетата Е. Д.)

14. адвокат Дончо Наков (бранител на обвинетите Љ. А., А. А., Б. И., В.Ј. и Ј. Ч.)

15. адвокат Павлина Зефиќ (бранител на обвинетиот Митко Пешов)

16. адвокат Сашо Христовски Липски (бранител на обвинетите С.М., М.М. и З.С.)

17. адвокат Валентина Тодоровска (бранител на обвинетите Ј.Ч. и В. Т.)

18. адвокат Петар Василев (бранител на обвинетите О. Р. и Н. М.-К.)

19. адвокат Сања Алексиќ (бранител на обвинетиот Б. И.)

20. адвокат Анка Гоцовска Ингилизова (бранител на обвинетиот Г. Г.-Л.)

21. адвокат Ружица Николовска (бранител на обвинетиот Г. Г.-Л.)

22. адвокат Сашо Јанев (бранител на обвинетиот И. Ј.)

23. адвокат Гоце Ристески (бранител на обвинетите К.М., О. Р., М. Д. и Н. М.-К.)

24. адвокат Александар Новакоски (бранител на обвинетиот С. В.)

25. адвокат Сашко Дуковски (бранител на обвинетите М. Ч. и Б. И.).

Жалбите на наведените 25 адвокати кои биле во својство на бранители на обвинети лица од страна на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција со обвинителни акти КО.бр.66/17 од 27.03.2018 година и 20.07.2018 година биле изјавени против решението на Основниот суд Скопје 1 Скопје КОК-40/18 од 16.10.2018 година, со кое адвокатите секој од нив биле казнети со парична казна во износ од 1000 евра во денарска противвредност, од причините кои се образложени во тоа првостепено решение.

Апелациониот суд Скопје, со решението КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година го укинал решението на Основниот суд Скопје 1 Скопје КОК-40/18 од 16.10.2018 година и од вториот дел на решението на Апелациониот суд КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година, се гледа дека постапувајќи по жалбите, делумно се уважени жалбите на адвокатите кои се бранители на обвинетите во наведениот кривичен предмет, изјавени против решението на првостепениот кривичен суд со кои им биле изречени паричните казни.

Апелациониот суд Скопје притоа мериторно одлучил по однос на прашањето за паричните казни на жалителите. Имено, изрекол казни на адвокатите и ги казнил со поблага парична казна од 500 евра во денарска противвредност, за секој адвокат. Решението на Основниот суд Скопје 1 Скопје КОК-40/18 од 16.10.2018 година е преиначено со намалување на паричната казна, од причини што повисокиот суд оценил дека паричните казни од по 1000 евра биле превисоко изречени, што значи заслужувале изрекување казна, парична казна, како што утврдил првостепениот суд, но таа требала да биде поблага, во износ од 500 евра, и со тоа се потврдило дека адвокатите биле виновни и заслужиле парични казни.

- За утврдување на фактичката состојба по однос на барањето поднесено до Уставниот суд, за заштита на слободи и права, Судот го утврди следново:

Во списите по предметот се приложени двете посебни решенија со ист број 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година на Основниот суд Скопје 1 Скопје, кои се однесуваат на изречените парични казни од по 1000 евра во денарска противвредност, посебно на адвокат Павлина Зефиќ и посебно на адвокат Панче Тошковски.

Со колективното решение на Апелациониот суд Скопје КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година, меѓу другите жалби, делумно се уважени и посебната жалба на адвокатот Павлина Зефиќ и посебната жалба на адвокатот Панче Тошковски и се изречени меѓу другите и поблаг парични казни посебно на адвокат Павлина Зефиќ и посебно на адвокат Панче Тошковски.

Факт е дека од решението 09 КОК-40/18 од 16.10.2018 година на првостепениот кривичен суд се произлезени поединечните решенија за секој од адвокатите во постапката, во кои се изречени паричните казни, како што е случајот и со двете решенија со истиот број и датум, посебно за адвокатот Павлина Зефиќ и посебно за адвокатот Панче Тошковски.

Неспорно е и дека Апелациониот суд Скопје, мериторно одлучил и првостепеното решение го преиначил и изрекол поблаг парични казни за адвокатите меѓу кои и за адвокатите Павлина Зефиќ и Панче Тошковски, сметајќи со тоа дека сепак заслужуваат да бидат казнети но со поблага парични казни.

- Имајќи во предвид дека барањето до Уставниот суд за заштита на слободи и права е лично барање, а во случајов подносител на такво барање до Судот се са-

мо двајца адвокати, Павлина Зефиќ и Панче Тошковски, неспорно е дека по барањето ќе се постапува само во рамки на правата и слободите на подносителите на барањето, а не и пошироко во отсуство на барања од други подносителите од предметот за изречените парични казни.

Оттука, анализата на Уставниот суд се однесува, во врска со барањето на подносителите само во рамки на решението КОК-40/18 од 16.10.2018 година кое се однесува за адвокатот Павлина Зефиќ, решението КОК-40/18 од 16.10.2018 година кое се однесува за адвокатот Панче Тошковски, и за решението на Апелациониот суд Скопје КОКЖ-47/18 од 17.12.2018 година во делот на изречената казна со парична казна на адвокатот Павлина Зефиќ и адвокатот Панче Тошковски, како бранители на обвинетиот Митко Пешов, за секој од нив во износ од по 500 евра во денарска противвредност по 615,00 денари вредност на 10 евра или во вкупен износ од по 30.750,00 денар, а ова да го сторат во рок од 15 дена по правосилноста на решението под страв на присилно исполнење.

Судот во оценувањето дали постои ограничување на слободата на мислата и јавното изразување на мислата утврдена со член 110 алинеја 3, а гарантирана со членот 16 од Уставот на Република Северна Македонија, го примени трипартидниот тест, кој произлегува од самата формулација на ставот 2 од членот 10 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и истиот се состои во испитување:

1. дали ограничувањето на слободата на изразување на мислата е пропишано со закон,

2. дали ограничувањето е насочено кон остварување на легитимна цел и

3. дали ограничувањето е „неопходно во едно демократско општество“.

6. Според член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 11 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и почитување на општоприфатените норми на меѓународното право, се утврдени како едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Северна Македонија.

Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Северна Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Според член 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и тоа само во време на воена или вонредна состојба, според одредбите на Уставот, при што ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имот или општествена положба. Ограничувањето на слободите и правата, според ставот 4 на овој член, не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечно и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казните дела и казните како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

Конкретно прашањето на слободата на мислата и јавното изразување на мислата има посебна правна рамка и во меѓународните акти со третман на значајно прашање во едно демократско општество.

Според членот 19 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права, 1) Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење; 2) Секој има

право на слобода на изразување; тоа право подразбира слобода да се бараат, примаат и шират известувања и идеи од секој вид, без оглед на границите, било усно, писмено, по пат на печат или во уметничка форма или со кое било друго средство во свој избор; 3) Вршењето на слободата предвидена во став 2 на овој член повлекува посебни обврски и одговорности. Тоа може да биде подложено на одредени ограничувања кои сепак мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни: а) за почитување на правата и угледот на другите лица; б) за заштита на националната безбедност или јавниот поредок или јавното здравје или морал.

Според членот 10 од Европската Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи: „1) секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слобода на мислење и слобода на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите, на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа. 2) Остварувањето на овие слободи коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, и кои се неопходни во едно демократско општество заради заштита на државната безбедност, територијалниот интегритет и јавна безбедност, заштитата на редот и спречување нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширење на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судењето.

Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права и Европската конвенција за човековите права поаѓаат од правото на поединецот слободно да го манифестира своето уверување и совест и слободно да ја изрази својата мисла, без никакво ограничување и во која било форма, и, истовремено, упатуваат на ограничувањата на оваа слобода, кои мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни, односно неопходни во едно демократско општество.

Уставот на Република Северна Македонија поаѓа од гарантирање на самата слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, на начин кој е општ, генерален за сите поединци и токму од аспект на оваа општост мора да се толкува одредбата од член 54 став 4 од Уставот со која се упатува дека само во случаи утврдени со Уставот можат да се ограничат.

Меѓутоа, ова не значи дека не постои никакво ограничување за поединецот во манифестирањето на генерално загарантираната слобода на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Границите на манифестирањето на оваа слобода за поединецот се наоѓаат во со закон санкционираните дејствија, без оглед дали се работи за кривична или граѓанско-правна санкција. Оттука, уставно-правен спор дали постои повреда на со Уставот загарантираната слобода на јавното изразување на мислата преку санкционирање на нејзината манифестација, се сведува на уставно-правна оценка дали со ваквата санкција е повредена самата содржина на уставно гарантираната слобода на поединецот.

Слободата на мислата и јавното изразување на мислата претставува субјективно право кое е нераскинливо поврзано со човековата личност. Гарантирањето на оваа слобода во Уставот е на такво рамниште што овозможува нејзино директно остварување, без поддршка на посебно законско уредување и истовремено овозможува нејзина директна заштита врз основа на Уставот, од страна на Уставниот суд, согласно членот 110 став 1 алинеја 3 од Уставот. Исто така, Уставот на Република Северна Македонија не содржи ниту специјална ниту генерална законска резерва која би ги определила границите на остварувањето на слободата на

мислата и јавното изразување на мислата, поради што нејзината граница треба да се бара во сеопштоста на Уставот и неговите определби имајќи ги притоа во предвид меѓународните документи што се ратификувани во согласност со Уставот.

Ваквото високо ниво на гарантирање на слободата на мислата и нејзиното јавно изразување во Уставот на Република Северна Македонија, интерпретирани во светлината на меѓународното право не може да важи неограничено. Заради обезбедување на заедничкиот живот, правниот поредок мора да ја ограничи слободата на поединецот за да ја заштити слободата на другите, односно содржински да го ограничи нивното важење.

Слободата на изразување на мислата на адвокатите, пак, претставува посебен контекст.

Според член 53 од Уставот, адвокатурата е самостојна и независна јавна служба, што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Со Законот за адвокататура („Службен весник на Република Македонија“ број 53/02, 60/06, 29/07, 106/08, 135/11, 113/12 и 148/15), е определено дека адвокатот е слободен, самостоен и независен во својата работа и во рамките на законот, актите на комората и овластување самостојно одлучува за начинот на застапување на правата и интересите на странката. Согласно овој закон правната помош на странката адвокатот ја дава совесно и стручно согласно со закон, кодексот на адвокатска етика и другите акти на комората и како тајна го чува она што му го доверила странката.

Согласно член 21 став 1 од овој закон адвокатот не може да биде повикан на одговорност за искажано мислење при давањето правна помош и вршењето на јавни овластувања, а согласно ставот 2 од истиот член од Законот, адвокатот во вршењето на адвокатската дејност има имунитет. Согласно ставот 3 на овој член од Законот, адвокатот не може да биде лишен од слобода ниту притворен за кривично дело сторено во вршењето на адвокатската дејност без претходна согласност од Адвокатската комора.

Законот за адвокатурата во посебен дел го уредува прашањето за одговорност за повреда на адвокатската должност и угледот на адвокатурата. Во членовите од 30-32 од Законот се утврдени потешките повреди на адвокатската должност, дисциплинските мерки што можат да му се изречат на адвокатот (јавна опомена, парична казна во висина до десетократен износ на годишната коморска членарина и привремено престанување на правото на вршење адвокатска дејност во траење до една година), правото на жалба и правото на судска заштита. Треба да се истакне дека дисциплинското казнување на адвокатот врз основа на овие одредби е во рацете на надлежен орган на Адвокатската комора.

Поаѓајќи од специфичната улога на адвокатите во процесот на заштита на правото на нивните странки и во насока на промовирање на целите на правдата, на 8-ми Конгрес на ООН за превенција на криминалот и третманот на сторителите одржан во Хрватска 1990 година усвоени се Основните принципи за улогата на адвокатот според кои принципи адвокатите треба да уживаат цивилен и казнен имунитет за релевантни изјави дадени во добра верба во писмените или усните искази во своите професионални излагања пред суд, да можат да ги извршуваат своите професионални функции без закани, попречување, малтретирање или несоодветно мешање, да не бидат подложени на законски обвиненија или административни, економски или други санкции кога постапуваат во согласност на професионалните обврски, стандарди и етика. При извршувањето на правата, адвокатите секогаш ќе треба да се однесуваат во согласност со закон и со признатите стандарди и етика на правната професија.

Во Препораката 2000 (21) на Комитетот на министри на Советот на Европа, се препорачува на државите членки да преземат и да ги засилат сите мерки што ги

сметаат за неопходни заради имплементирање на слободата на извршувањето на адвокатската професија при што се предвидува дека адвокатите не треба да бидат подложени на закони со какви и да било санкции или притисок во случај ако постапуваат во согласност со нивните професионални стандарди.

Генералните ставови на Судот во Стразбур е во контекст на основните принципи за улогата на адвокатите и нивната посебна положба во правниот систем. Европскиот суд за човекови права смета дека адвокатот треба да располага со слобода во изнесување на мислење, ставови и критики се додека тоа го прави во рамките на постапката заради успешно застапување на интересите на клиентите. На адвокатот треба да му биде оставено слободно да го искаже своето мислење без воздржување од изнесување на правно релевантни фактички тврдени кои се однесуваат на спротивната страна вклучително и на нејзиниот адвокат.

За Судот не е спорно дека прашањето на слободата на изразување и нејзиното ограничување или злоупотребата е мошне чувствително, а тоа особено кога таа слобода треба да се балансира со правото на честа и угледот, што е прашање кое треба да се утврди во секој конкретен случај.

Законот за кривичната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.150/2010, 100/2012, 142/2016 и 198/2018) во членот 1 утврдил дека предмет на негово уредување е да ги утврди правилата со кои се овозможува правично водење на кривичната постапка, така што никој невин да не биде осуден, а на сторителот на кривичното дело да му се изрече кривична санкција под условите предвидени во Кривичниот законик и врз основа на законито спроведена постапка. Во основните начела на овој закон се презумпцијата на невиност (член 2), начело на законитост и пропорционалност (член 3), одлучување на начин поповолен за обвинетиот (in dubio pro geo) (член 4), право на правилно судење (член 5) и други набројани начела.

Со членот 70 од овој закон се утврдени правата на обвинетиот, меѓу кои и да има можност да се изјасни за фактите и доказите што го товарат и да ги изнесе сите факти и докази што му одат во прилог и самиот или преку бранител да ги испита сведоците против него, како и да му се обезбеди присуство и испитување на сведоци во негова корист под исти услови, како и сведоците против него.

Според членот 71 од овој закон, е уредено правото на бранител, според кој секое лице осомничено или обвинето за кривично дело има право на бранител во текот на целата кривична постапка против него и бранител може да биде само адвокат.

Во главата 10 од Законот под наслов „Трошоци на кривичната постапка“, со членот 102 се наведени трошоците кои се опфатени од кривичната постапка за издатоци направени од нејзино поведување до нејзино завршување и издатоци за преземени истражни дејствија пред истражната постапка.

Судот одлучува за надоместот на трошоците во кривичната постапка која има финансиска основа на товар на странките, а од друга страна пак средствата за работата на судовите се обезбедуваат со судски буџет, како посебен дел на Буџетот на Републиката, што гледано генерално се елементи кои треба да го детерминираат и од кој аспект пристапат кон водење на правична и фер постапка за обете страни според Законот за кривичната постапка. Имено, во контекст на наведеното, меѓу другото и обезбедувањето на условите на странките во судската постапка за нивно функционално постапување е обврска на органот кој врши јавна функција да го обезбеди и просторот и објектот на судењето, кое не е апсолутно произволна и бесплатна услуга која ја пружа органот, туку суштинска обврска за работење. Оттука и од призма на овој аспект треба да се опсервира членот 346 од Законот за кривичната постапка, според кој:

„(1) Главната расправа се одржува во седиштето на судот и во судската зграда.

(2) Ако во одделни случаи просториите на судската зграда не се погодни за одржување на главната расправа, претседателот на судот може да определи расправата да се одржи во друга зграда.

(3) Главната расправа може да се одржи и во друго место на подрачјето на надлежниот суд, ако тоа по образложен предлог од претседателот на судот го дозволи претседателот на повисокиот суд“.

Понатаму, во делот „Процесни дејствија“ во Главата VIII од Законот за кривична постапка, во членот 88 е уредено прашањето за казнување поради навреда на судот. Според членот 88 е предвидено:

„(1) Судот ќе го казни со парична казна од 200 до 1200 евра во денарска противвредност учесникот во постапката кој во поднесокот или усно, односно на друг начин го навреди судот или лицето кое учествува во постапката. Решението за казнување го донесува судот пред кој е дадена изјавата, а ако тоа е сторено во поднесокот, Судот што треба да одлучи за поднесокот.

(2) Против ова решение е дозволена жалба по која одлучува советот од член 25 став 5 на овој закон.

(3) За казнување на јавниот обвинител, судот ќе го извести надлежниот јавен обвинител на јавното обвинителство.

(4) За казнување на адвокат, судот ќе ја извести Адвокатската комора на Република Македонија.

(5) Кога јавниот обвинител ја води претходната постапка и притоа оцени дека учесник во постапката во изјавата или во поднесокот го навреди судот, јавниот обвинител или друго лице кое учествува во постапката, ќе му достави копија од поднесокот или изјавата на надлежниот суд кој може да донесе решение за казнување од ставот (1) на овој член.

(6) Казнувањето според ставот (1) на овој член не влијае врз гонењето и изрекувањето на казната за кривичното дело извршено со навредата.

(7) Ако според ставот (1) на овој член навредата на судот и покрај изречената парична казна се повторува, судот може да изрече парична казна и до десеткратен износ од казната од ставот (1) на овој член“.

Со членот 231 од овој закон се уредени правата на одбраната при испитување на загрозуени сведоци на главната расправа. Според овој член од Законот е предвидено:

„(1) При испитувањето на загрозените сведоци на главната расправа посебно ќе се внимава на правото на обвинетиот и на неговиот бранител да имаат соодветна и доволна можност да го оспоруваат и да ги проверуваат нивните искази.

(2) Пресудата не може да се темели само врз основа на исказот на загрозените сведок прибавен со примена на одредбите за прикривање на неговиот идентитет или изгледот заради негова заштита и заштита на неговите блиски лица“.

Со членот 359 од овој закон е уредено:

„(1) Главната расправа се одржува непрекинато и тече според редот што е определен во овој закон. Во случаите кога не е можно главната расправа да се заврши на едно рочиште, претседателот одлучува главната расправа да продолжи наредниот работен ден.

(2) Претседателот на советот може да определи да се отстапи од редовниот тек на расправањето поради посебни околности, а особено поради бројот на обвинетите, бројот на кривичните дела и обемот на доказниот материјал“.

Со членот 361 од овој закон е уредено прашањето за казнување поради нарушување на редот и дисциплината. Со овој член е предвидено:

(1) Ако јавниот обвинител, обвинетиот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот, сведокот, вештакот, преведувачот, односно толкувачот или друго лице кое присуствува на главната расправа го нарушува редот или не се придржува на наредбите

од претседателот на советот за одржување на редот, претседателот на советот ќе го опомене. Ако опомената биде неуспешна, советот може да нареди обвинетиот да се отстрани од судницата, а другите лица може не само да ги отстрани, туку и да ги казни со паричната казна предвидена во членот 88 став (1) од овој закон.

(2) По одлука на советот обвинетиот може да биде отстранет од судницата за определено време, а доколку повторно го нарушува редот на главната расправа, тогаш и за сето време додека трае доказната постапка. Пред да се заврши доказната постапка претседателот на советот ќе го повика обвинетиот и ќе го извести за текот на главната расправа. Ако обвинетиот продолжи да му нарушува редот и да го навредува достоинството на судот, советот може повторно да го отстрани од заседанието. Во тој случај, главната расправа ќе се доврши без присуство на обвинетиот, а пресудата ќе му ја соопшти претседателот или судија - член на советот во присуство на записничарот.

(3) На бранителот или полномошникот, кој по казната ќе продолжи да го нарушува редот, советот може да му ја ускрати натамошната одбрана, односно застапување на главната расправа и во тој случај странката ќе се повика да земе друг бранител, односно полномошник. Ако е невозможно обвинетиот или оштетениот тоа да го сторат веднаш без штета за своите интереси или ако во случај на задолжителна одбрана не може веднаш да се постави нов бранител или полномошник, главната расправа ќе се прекине или одложи, а на бранителот односно полномошникот ќе му се нареди да ги плати трошоците што настанале од прекинот или одложувањето.

(4) Ако судот го отстрани од судницата приватниот тужител или неговиот законски застапник, главната расправа ќе продолжи и во нивна отсуство, но судот ќе ги предупреди дека можат да земат полномошник.

(5) Ако јавниот обвинител го нарушува редот, претседателот на советот ќе го извести за тоа основниот јавен обвинител, а може и да ја прекине главната расправа и од основниот јавен обвинител да побара да определи друго лице да го застапува обвинителниот акт.

(6) Кога судот ќе казни адвокат кој го нарушува редот ќе ја извести за тоа Адвокатската комора на Република Македонија.

(7) Против решението за казната е дозволена жалба до повисокиот суд.

(8) Против други одлуки што се однесуваат на одржувањето на редот и управувањето со главната расправа не е дозволена посебна жалба.

7. Во конкретниот случај, имајќи ја предвид утврдената фактичка состојба, содржината на оспорените решенија на судовите, наводите во барањето на апликантите, одредбите од наведените закони, практиката на Европскиот суд за човекови права и актите од меѓународното право, се оцени дека постои повреда на слободата на мислата и јавното изразување на мислата која повреда на слободата била сторена со оспорените решенија кои се однесуваат на адвокатот Павлина Зефиќ и адвокатот Панче Тошковски и двајцата од Скопје, а со кои биле казнети со парични казни заради одбивање да седнат на своите места во судницата на главната расправа и со тоа според оценка на надлежните судови, продолжиле да ја попречуваат работата на судот, односно го нарушиле редот во судницата, па согласно член 361 став 1 в.в. со членот 88 од Законот за кривичната постапка се донесени оспорените решенија на судовите за парични казни.

Уставниот суд оцени дека постои повреда на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, утврдени во членот 110 алинеја 3, а гарантирана во членот 16 од Уставот на Република Северна Македонија и содржана во членот 10 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, која со Закон е ратификувана во нашата земја („Службен весник на Република Македонија“ бр.11/1997), преку

уставно-судската анализа и со примена на трипартитниот тест кој произлегува од членот 10 од Конвенцијата, поради следново:

- на прашањето дали „ограничувањето“ сторено со казнување со судските одлуки, било пропишано во нашата земја со национален закон, одговорот е „да“, со одредбите од член 88 и член 361 од Законот за кривичната постапка, пропишано е дека за нарушување на редот и дисциплината во текот на судењето и за навреда на судот, неспорно е предвидена казна, и со тоа факт е дека постои законска регулатива за ограничување на слободата на изразување, поради наведените околности, со парична казна;

- на прашањето дали „ограничувањето“ од страна на судовите било насочено за постигнување на „леgitимна цел“, одговорот е „да“, основниот кривичен суд имал за цел одржување на главна расправа во конкретен кривичен предмет, на денот (16.10.2018 година) на кој ја закажал главната расправа, која започнала во 10.00 часот во судница во новата зграда на Основниот суд Скопје 1 Скопје, и за остварување на таа легитимна цел настојувал судењето да продолжи дури и во променети услови со преселба во друга судница поради новонастанати технички проблеми, независно од ограничените просторни услови во другата судница, и без доволно клупи за адвокатите да можат да пишуваат од текот на расправата, со цел сепак расправата да се одржи, да не се одолговлекува, поаѓајќи од своето гледиште дека расправата мора да се одржи независно од приговорите и критиките на адвокатите. Поради настанатата ситуација во салата, расправата сепак била одложена и одржана наредниот ден, на 17.10.2018 година. Апелациониот суд го прифатил ставот на првостепениот кривичен суд дека било потребно одржување на главната расправа во променетите услови на 16. 10 2018 година, без оглед што ги намалил паричните казни како основани но превисоки;

- на прашањето дали „ограничувањето“ на слободата на изразување со изрекување на казните, било неопходно во едно демократско општество, одговорот е „не“, со оглед на тоа што мерката на казнување на адвокатите од страна на судовите е непропорционална и претставува прекумерно ограничување на слободата на изразување, спротивно на Уставот во однос на членот 110 алинеја 3 во делот на заштитата на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, а гарантирани со член 16 став 1 од Уставот, со што се навредува и членот 10 од Конвенцијата.

Оспореното ограничување со казнување, иако е предвидено со закон и иако било насочено кон остварување на легитимна цел, не било неопходно да се примени од страна на судовите во конкретната кривична постапка со изрекување на паричните казни за апликантите како дел од поголем број казнети адвокати во единствената сложена постапка на предметот, имајќи предвид дека од друга страна легитимни биле очекувањата и на адвокатите како учесници во постапката во својство на бранители на обвинети странки, да имаат не само столчиња туку и маси за пишување и прибележување во текот на главната расправа на која ќе имало распит и на загрозен сведок. Необезбедувањето на функционални услови во другата сала во која била преселена главната расправа и тоа во друг објект, поради настанати „технички пречки“ во салата во која првично била закажана и започната главната расправа, а во преселената сала просторно биле собрани сите учесници во постапката кои биле во голем број поради единственото водење на главната расправа, во која дел биле и апликантите, адвокатите Павлина Зефиќ и Панче Тошковски од Скопје, покажува дека судот предизвикал состојба на функционален проблем со кој било оневозможено непречено вршење на бранителската улога на адвокатите во предметот, а поради тоа апликантите заедно со останатите адвокати не само што го изразиле директно усно своето незадоволство на судечкиот сос-

тав во постапката на главната расправа, туку и не сакале да седнат на столчињата и само стоеле во преселената сала. Поради тоа, поради изразување на правото на критика кон судот, како право на јавно изразување на мислата- критиката кон судот, тие биле од судот казнети со парични казни од по 1000 евра во денарска противвредност, меѓу кои и апликантите со оспорените решенија, а потоа Апелациониот суд Скопје, со оспорено решение им ги намалил казните од по 500 евра во денарска противвредност, како што е веќе погоре наведено во овој реферат. Судот со тоа ја попречил и ограничил слободата на изразување на мислата- критика кон судот, во рамки на вршење на бранителската функција на адвокатите, игнорирајќи го фактот дека тој самиот во организирањето на главната расправа суштински придонел да дојде до реакција на адвокатите изразена со протест преку стоење во судницата бранејќи го своето законско право за вршење на бранителската функција на главната расправа за што биле овластени во рамки на нормативата и духот на Законот за кривичната постапка и Законот за адвокатура. Во светло на целината на фактите, произлегува дека со критиките изразени од адвокатите со стоење во судницата и укажување дека немаат услови за работа, не биле надминати границите на прифатливи критики согласно член 10 од Конвенцијата, и не може да се смета казнувањето како неопходно за едно демократско општество, а со тоа ниту првично изречените парични казни од по 1000 евра, што е близу до максималната што може да се изрече согласно законот, а подоцна намалени на по 500 евра, не може да се смета за неопходно во едно демократско општество.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека во конкретниот случај со изнесеното мислење на адвокатите односно апликантите преку изразување на критика кон судот заради нефункционалност на просторните услови во судницата во која било преселено одржувањето на главната расправа, и протестот со стоење во салата на главната расправа, тие не ги надминале границите на можна толеранција која судот можел да ја изрази и прифати како објективна. Адвокатите не ги надминале дозволените граници со кои би ја повредиле честа и угледот на судот, туку изразениот мирен, стоечки протест бил манифестирање на барање на легитимни права за непристрасно и фер судење во сала со функционални можности за тоа, и не на штета на работата на бранителите адвокати кои застапувале обвинети за кривично дело терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста од членот 313 од Кривичниот законик.

Согласно член 56 од Деловникот на Уставниот суд, со одлуката за заштита на слободите и правата Уставниот суд ќе утврди дали постои нивна повреда и во зависност од тоа ќе го поништи поединечниот акт, ќе го забрани дејството со кое е сторена повредата или ќе го одбие барањето.

Од погоре изнесената анализа се утврди дека во случајов има основ за мериторно одлучување на Уставниот суд по предметното барање на апликантите. При тоа се посочува на фактот дека во случајов се работи за повреда на слободата на мислата и јавното изразување на мислата со акти на надлежни судови во судски постапки, фактите се познати, има одговор на наводите изнесени во барањето, што значи учесниците во постапката пред Уставниот суд јасно се произнеле за фактите на предметот, па со оглед на севкупната уставносудска анализа, се одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот, Никола Ивановски и судиите: Насер Ајдари, Елена Гошева, Јован Јосифовски, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски, Вангелина Маркудова, Сали Мурати и Владимир Стојаноски.

У. бр. 57/2019
29 мај 2019 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Северна Македонија,
Никола Ивановски, с.р.

3154.

Врз основа на одредбите на член 25 став 6 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 70/1992), а во врска со Одлуката на Уставниот суд У.бр.57/2019 од 29 мај 2019 година со која се утврдува повреда на правото на слобода на мислата и јавното изразување на мислата а по барање на Павлина Зефиќ и Панче Тошковски, двајцата од Скопје, а во смисла на член 110 алинеја 3 и член 16 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија со која Одлука се поништуваат Решенијата на Основниот суд Скопје 1 Скопје заведени под 09 КОК 40/18 од 16.10.2018 год. како и Решението на Апелациониот суд во Скопје КОКЖ 47/18 од 17.12.2018 година, судиите д-р Осман Кадриу и Вангелина Маркудова, гласајќи против цитираната Одлука, го издвојуваат и писмено го образлагаат своето

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ

До Уставниот суд, Павлина Зефиќ и Панче Тошковски двајцата од Скопје, поднесоа барање за заштита на слободите и правата утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, кои се однесуваат на заштитата на слободата и мислата и јавното изразување на мислата загарантирана и со членот 16 од Уставот, а кои биле повредени со Решение на Основниот суд Скопје 1 Скопје, 09КОК-40/18 од 16.10.2018 година и со Решение на Апелациониот суд Скопје КОКЖ 47/2018 од 17.12.2018 година.

Во барањето наведуваат дека во својство на бранители од страна на Основниот суд Скопје 1 во Скопје со цитираните решенија заведени под број 09 КОК 40/18 од 16.10.2018 година им е изречена парична казна од по 1000 евра, во денарска противвредност, поради нарушување на редот во судницата, а ова согласно член 361 став 1 в.в. со членот 88 од Законот за кривична постапка, кои решенија се преиначени со Решението на Апелациониот суд во Скопје КОКЖ бр.47/18 од 17.12.2018 год. само во делот на висината на паричната казна и истите се казнуваат на казна од по 500 евра во денарска противвредност.

Подносителите на барањето сметаат дека со донесените судски одлуки, погоре цитирани, им е повредено правото на слободата на мислата и јавното изразување на мислата и бараат од Уставниот суд уставно судска заштита согласно член 110 алинеја 3, а во врска со членот 16 од Уставот на Република Северна Македонија.

Уставниот суд на одржаната седница ја утврди фактичката состојба и со мнозинство гласови донесе одлука со која утврдува дека постои повреда на правото по основ на слободата на мислата и јавното изразување на мислата и ги поништува одлуките на Основниот суд Скопје 1 Скопје и Апелациониот суд Скопје.

За донесената одлука, ние судиите на Уставниот суд д-р Осман Кадриу и Вангелина Маркудова, гласавме против и притоа најавивме свое издвоено мислење, а од следните причини:

Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Северна Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Согласно член 361 од ЗКП, кој гласи:

(1) Ако јавниот обвинител, обвинетиот, бранителот, оштетениот, законскиот застапник, полномошникот, сведокот, вештакот, преведувачот, односно толкувачот или друго лице кое присуствува на главната расправа го нарушува редот или не се придржува на наредбите

од претседателот на советот за одржување на редот, претседателот на советот ќе го опомене. Ако опомената биде неуспешна, советот може да нареди обвинетиот да се отстрани од судницата, а другите лица може не само да ги отстрани, туку и да ги казни со паричната казна предвидена во членот 88 став (1) од овој закон.

(2) По одлука на советот обвинетиот може да биде отстранет од судницата за определено време, а доколку повторно го нарушува редот на главната расправа, тогаш и за сето време додека трае доказната постапка. Пред да се заврши доказната постапка претседателот на советот ќе го повика обвинетиот и ќе го извести за текот на главната расправа. Ако обвинетиот продолжи да го нарушува редот и да го навредува достоинството на судот, советот може повторно да го отстрани од заседанието. Во тој случај, главната расправа ќе се доврши без присуство на обвинетиот, а пресудата ќе му ја соопшти претседателот или судија - член на советот во присуство на записничарот.

(3) На бранителот или полномошникот, кој по казната ќе продолжи да го нарушува редот, советот може да му ја ускрати натамошната одбрана, односно застапување на главната расправа и во тој случај странката ќе се повика да земе друг бранител, односно полномошник. Ако е невозможно обвинетиот или оштетениот тоа да го сторат веднаш без штета за своите интереси или ако во случај на задолжителна одбрана не може веднаш да се постави нов бранител или полномошник, главната расправа ќе се прекине или одложи, а на бранителот односно полномошникот ќе му се нареди да ги плати трошоците што настанале од прекинот или одложувањето.

(4) Ако судот го отстрани од судницата приватниот тужител или неговиот законски застапник, главната расправа ќе продолжи и во нивна отсуство, но судот ќе ги предупреди дека можат да земат полномошник.

(5) Ако јавниот обвинител го нарушува редот, претседателот на советот ќе го извести за тоа основниот јавен обвинител, а може и да ја прекине главната расправа и од основниот јавен обвинител да побара да определи друго лице да го застапува обвинителниот акт.

(6) Кога судот ќе казни адвокат кој го нарушува редот ќе ја извести за тоа Адвокатската комора на Република Македонија.

(7) Против решението за казната е дозволена жалба до повисокиот суд. (8) Против други одлуки што се однесуваат на одржувањето на редот и управувањето со главната расправа не е дозволена посебна жалба.

Согласно член 88 од ЗКП:

(1) Судот ќе го казни со парична казна од 200 до 1.200 евра во денарска противвредност учесникот во постапката кој во поднесокот или усно, односно на друг начин го навреди судот или лицето кое учествува во постапката. Решението за казнување го донесува судот пред кој е дадена изјавата, а ако тоа е сторено во поднесокот, судот што треба да одлучи за поднесокот.

(2) Против ова решение е дозволена жалба по која одлучува советот од членот 25 став (5) на овој закон.

(3) За казнувањето на јавниот обвинител, судот ќе го извести надлежниот јавен обвинител на јавното обвинителство.

(4) За казнувањето на адвокат, судот ќе ја извести Адвокатската комора на Република Македонија.

(5) Кога јавниот обвинител ја води претходната постапка и притоа оцени дека учесник во постапката во изјавата или во поднесокот го навреди судот, јавниот обвинител или друго лице кое учествува во постапката, ќе му достави копија од поднесокот или изјавата на надлежниот суд кој може да донесе решение за казнување од ставот (1) на овој член.

(6) Казнувањето според ставот (1) на овој член не влијае врз гонењето и изрекувањето на казната за кривичното дело извршено со навредата.

(7) Ако според ставот (1) на овој член навредата на судот и покрај изречената парична казна се повторува, судот може да изрече парична казна и до десеткратен износ од казната од ставот (1) на овој член.

Во конкретниот случај, според нашето мислење, не станува збор за повреда на, со Устав загарантираното право, слободата на мислата и јавното изразување на мислата. Напротив, од поднесеното барање од страна на адвокатите Павлина Зефиќ и Панче Тошковски, од прилозите и другите материјални докази како и од утврдената фактичка состојба, состојбата е сосема друга. Во конкретниот случај, на ден 16.10.2018 год. Основниот суд Скопје 1 во Скопје закажува главна расправа на која расправа треба да се изведе доказ – сослужување на заштитен сведок. Подносителите на барањето ја нарушиле работата на судот, поточно, редот во судницата повикувајќи се наводно дека немале услови за работа, на ист начин и со исто однесување постапувале и другите бранители во судницата на Судот. За таквото однесување и нарушување на редот споменатите адвокати и другите бранители прво биле предупредени од претседателот на кривичниот судечки совет – судијата Добрила Кацарска.

Имено и покрај предупредувањето адвокатите продолжила со нарушување на редот во Судот, поточно, во судницата. Работата на Судот била оневозможена. Претседателот на кривичниот совет одлучи да им изрече парична казна во износ од по 1000 евра во денарска противвредност. Со изречената парична казна редот не бил воспоставен во судницата на Судот. Нарушувањето на редот и дисциплината прераснува до степен на неможност Судот да работи и да ја одржи расправата. Поради оневозможувањето на работата на Судот претседателот на судечкиот совет, сосема правилно, носи одлука за одлагање на расправата за наредниот ден, поточно за 17.10.2018 год.

Одложената расправа се одржала под истите услови за кои бранителите протестираше претходниот ден. Одлуката за изречената парична казна се заснова на член 361 став 1 во врска со членот 88 од Законот за кривична постапка за која одлука првостепениот суд донесува и формално решение. Против првостепеното решение биле вложени жалби и по истите Апелациониот суд Скопје ги преиначува решенијата само по однос на висината на паричната казна и тоа на 500 евра за секој поединечно, во денарска противвредност.

Од утврдената фактичка состојба изложена погоре, утврдена со правосилни судски одлуки неспорно е утврдено дека подносителите на барањето како бранители во конкретната кривична постапка, го нарушиле редот и дисциплината на Судот. Со нарушениот ред во судницата, Судот бил доведен во состојба и оневозможен да ја извршува судската функција поради што расправата се одложила.

Во сите процесни постапки (кривични, граѓански, управни) претседателот на судечкиот совет раководи со расправата на Судот. Тој има право, но, и должност да обезбеди ред, дисциплина и нормално работење на Судот во секоја фаза на одлучување. Во таа смисла претседателот на судечкиот совет донесува и потребни односно соодветни решенија во случај на противправно однесување на секој учесник во постапката, а со кое однесување се повредува односно се нарушува редот и работењето на Судот.

Почитувањето на редот и работењето на Судот е услов и претпоставка за обезбедување фер судење и законита постапка, а во конкретниот случај кривична постапка,

Дека Редот бил нарушен од подносителите на барањето и оваа правно релевантна околност е утврдена со правосилна судска одлука.

Со изречените парични казни поради нарушувањето на редот во Судот, според нашето мислење, апсолутно не е доведена во прашање повредата на правото на мислата и слободата на изразување на мислата. Стои

фактот дека овие права се остваруваат и во постапка и во расправа и на судењето пред конкретниот суд. Меѓутоа, расправата односно судењето не било одржано исклучиво по вина на апликантите бидејќи со нивното противправно дејствување го нарушиле редот на Судот. Во оваа смисла и за овој случај важи и треба да се применува познатото правило кое гласи дека никој нема право да се повикува на заштита на одредено право, со Устав или закон гарантирано, а барањето за остварување на тоа право го заснова на своите пропусти или противправни дејствија, противправно однесување или постапување.

Согласно член 13 од Законот за судовите:

(1) Судските одлуки се изрекуваат во името на граѓаните на Република Македонија.

(2) Правосилната судска одлука има неприкосновено правно дејство.

(3) Судската одлука може да ја менува или укинува само надлежен суд во постапка пропишана со закон.

(4) Судските одлуки се задолжителни за сите правни и физички лица и имаат поголема сила во однос на одлуките на кој и да е друг орган.

(5) Секој е должен да ја почитува правосилната и извршната судска одлука под закана на законски санкции.

Издвоеното мислење се однесува и по прашањето на формата во која се изразува одлуката на Уставниот суд. Имено, со Одлуката на Уставниот суд се поништуваат Решенијата на Основниот суд Скопје 1 Скопје и на Апелациониот суд Скопје. Со поништувањето на цитираните одлуки Уставниот суд постапува како инстанционен суд, а таква надлежност нема. Со други зборови, Уставниот суд ги поништува одлуките на редовните судови. За едно вакво мислење се раководиме и од одредбите на членот 13 од Законот за судовите од 2006 год. и сите негови измени и дополненија кои се извршени во 2019 год.

Поради изложените причини сметавме за потребно, со гласањето против цитираната одлука на Уставниот суд, да го издвоиме и мислењето по однос на истата одлука.

20 септември 2019 година
Скопје

Судии на Уставниот суд
на Република Северна Македонија,
д-р Осман Кадриу, с.р.
Вангелина Маркудова, с.р.

СОВЕТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА 3155.

Врз основа на член 9 т.8 и чл. 10 став 1 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Северна Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/2007 година), Советот на јавните обвинители, на одржаната седумдесет и осма седница на 25.9.2019 година, ја донесе следната

ОДЛУКА ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА СИСТЕМАТИЗАЦИЈАТА НА БРОЈОТ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ ВО ОСНОВНОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО СКОПЈЕ ЗА ДВАЈЦА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ И ВО ОСНОВНОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО БЕРОВО ЗА ЕДЕН ЈАВЕН ОБВИНИТЕЛ

I

Со донесување на оваа одлука се врши проширување на систематизацијата на бројот на јавните обвинители во Основното јавно обвинителство Скопје и во Основното јавно обвинителство Берово, предходно утврдена со Одлука донесена од страна на Советот на јавните обвинители на ден 23.3.2016 година.

II

Проширувањето се однесува на точките 6 и 22 од Одлуката за определување на бројот на јавни обвинители на јавните обвинителства и јавни обвинители во јавните обвинителства, па така точка 6 ќе гласи “ Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Берово и (2) двајца јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Берово и Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Скопје и 63 (шеесет и три) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Скопје ”

III

Оваа одлука стапува на сила од денот на донесувањето.

Бр. 02-150/3
25 септември 2019 година
Скопје

Совет на јавните обвинители
на Република Северна Македонија
Претседател,
Ацо Колевски, с.р.

3156.

Врз основа на член 9 т.8 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Северна Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/07), Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија на седумдесет и осмата седница одржана на 25.9.2019 година, донесе

ОДЛУКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА БРОЈОТ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛСТВА И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ ВО ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛСТВА

Член 1

Бројот на јавни обвинители на јавните обвинителства и на јавни обвинители во јавните обвинителства во Република Македонија се определува и тоа во:

I

1. Јавен обвинител на Република Македонија и четиринаесет (14) јавни обвинители во Јавното обвинителство на Република Македонија.

II

2. Виш јавен обвинител на Вишото јавно обвинителство Битола и седум (7) јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство,

3. Виш јавен обвинител на Вишото јавно обвинителство Гостивар и седум (7) јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Гостивар

4. Виш јавен обвинител на Вишото јавно обвинителство Скопје и шестнаесет (16) јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Скопје

5. Виш јавен обвинител на Вишото јавно обвинителство Штип и пет (5) јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Штип.

III

6. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Берово и два (2) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Берово.

7. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Битола и осум (8) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Битола

8. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Гевгелија и три (3) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Гевгелија.

9. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Гостивар и осум (8) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Гостивар.

10. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Дебар и еден (1) јавен обвинител Основното јавно обвинителство Дебар.

11. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Делчево и еден (1) јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Делчево.

12. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Кавадарци и четири (4) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Кавадарци.

13. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Кичево и четири (4) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Кичево.

14. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Крива Паланка и два (2) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Крива Паланка.

15. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Кочани и пет (5) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Кочани.

16. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Куманово и тринаесет (13) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Куманово.

17. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Охрид и седум (7) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Охрид.

18. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Прилеп и седум (7) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Прилеп.

19. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Радовиш и еден (1) јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Радовиш.

20. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Ресен и еден (1) јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Ресен.

21. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Свети Николе и еден (1) јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Свети Николе.

22. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Скопје и шеесет и три (63) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Скопје.

23. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Струга и четири (4) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Струга.

24. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Струмица и осум (8) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Струмица.

25. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Велес и осум (8) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Велес.

26. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Тетово и девет (9) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Тетово.

27. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Штип и пет (5) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Штип.

28. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и дванаесет (12) јавни обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 02-150/4 Совет на јавните обвинители
25 септември 2019 година на Република Северна Македонија
Скопје Претседател,
Ацо Колевски, с.р.

3157.

Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија врз основа на член 36 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Северна Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/07), објавува

О Г Л А С ЗА ИЗБОР НА

I

1. Осум јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Скопје

2. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Кавадарци

3. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Гевгелија

4. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Крива Паланка

5. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Свети Николе

6. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Куманово

7. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Ресен

8. Еден јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Берово

9. Двајца јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Тетово

10. Двајца јавни обвинители во Основното јавно обвинителство Кичево.

Сите кандидати за избор на јавни обвинители освен условите предвидени во чл. 44, 45 и чл.46 од Законот за јавно обвинителство („Сл. весник на РМ“ бр.150/07) и Законот за измени и дополнување на Законот за јавно обвинителство („Сл. весник на РМ“ бр 111/08), потребно е како посебен услов да исполнуваат:

1. Кандидатите за избор на јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Скопје, Кавадарци, Гевгелија, Крива Паланка, Свети Николе, Куманово, Ресен, Берово, Тетово и Кичево како посебен услов потребно е да имаат завршено Академија за судии и јавни обвинители.

Заинтересираните кандидати пријавите заедно со потребната документација во оригинал или заверена фотокопија на нотар, уверенијата за државјанство и лекарско уверение (да не се постари од шест месеци од денот на издавањето), диплома или уверение за завршен Правен факултет и потврда за положен правосуден испит во оригинал или заверено на нотар, Уверение за завршена Академија за судии и јавни обвинители да ги достават до Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија на Кеј Димитар Влахов бр.4. V спрат во рок од 15 дена од објавувањето во Службен весник на Република Северна Македонија.

Приемот на документи е од 08:30 до 15:00 часот секој работен ден.

Некомплетните документи нема да се разгледуваат.

Бр. 02-152/1 Совет на јавните обвинители
25 септември 2019 година на Република Северна Македонија
Скопје Претседател,
Ацо Колевски, с.р.

ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

3158.

Врз основа на член 9, член 28, член 56 став 1 точка 3, а во врска со член 70 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 25/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/10, 156/10, 53/11, 26/12, 16/13, 91/13, 187/13, 43/14, 44/14, 97/14, 112/14, 113/14, 188/14, 20/15, 61/15, 98/15, 129/15, 150/15, 154/15, 192/15, 217/15, 27/16, 37/16, 120/16, 142/2016 и 171/2017 година) Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија, на седницата одржана на 25 септември 2019 година донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛ-
НИКОТ ЗА СОДРЖИНАТА И НАЧИНОТ НА ОСТВА-
РУВАЊЕТО НА ПРАВАТА И ОБВРСКИТЕ ОД ЗА-
ДОЛЖИТЕЛНОТО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Во Правилникот за содржината и начинот на остварувањето на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2015, 64/2015, 96/2015, 125/2015, 191/2015, 187/2016, 146/2018 и 44/2019), членот 49 се менува и гласи:

„Право на лекови осигуреното лице остварува врз основа на пропишан лек на рецептен образец.

Лекарот е должен лекот да го пропише на рецептен образец користејќи го веб-сервисот на Фондот.“

Член 2

Во членот 50 се додаваат нови ставови 6, 7 и 8 кои гласат:

„На рецептот за пропишан лек покрај својот факсимил, дежурниот лекар става и печат со број на шифра на дежурната служба.

Лекови на рецепт од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот може да пропишуваат и руралните лекари од здравствените домови.

На рецептниот образец за пропишан лек, руралниот лекар става и свој факсимил и соодветен печат со број на шифра на здравствената установа.“

Член 3

Членот 51 се менува и гласи:

„Осигуреното лице согласно одредбите од овој правилник може да оствари право на лек од Листата на лекови на товар на средствата на Фондот, врз основа на рецепт, платен придонес за здравствено осигурување и документ за лична идентификација (лична карта или пасош).“

Член 4

Членот 52 се менува и гласи:

„Лековите на рецепт лекарите ги пропишуваат по едно пакување на еден рецепт за едно осигурено лице.

По исклучок од став 1 на овој член, лековите кои се утврдени со одлука на Управниот одбор на Фондот како лекови чии оригинални пакувања се делат, лекарите ги пропишуваат на рецепт по единица дозажна форма.

За акутни болести за едно осигурено лице лекарот пропишува лек на рецепт во потребна количина за терапија најмногу до 8 дена, со упатство за начинот на употреба на лекот и времетраењето на терапијата.

За хронични болести, наркотици и опојни средства за едно осигурено лице лекарот пропишува лек на рецепт во количина за терапија најмногу до 30 дена, со упатство за начинот на употреба на лекот и времетраењето на терапијата.

За хронични болести избраниот лекар може да пропише рецепти за 180 дена терапија, со означен датум на важност на рецептот соодветно за секој месец.

Рецептот за пропишан лек за акутно заболување важи 3 дена, за пропишан наркотик и опојно средство важи 5 дена сметано од денот назначен на рецептот како датум на пропишување, а за хронично заболување важи 30 дена сметано од денот назначен на рецептот како датум на важност.

Дежурниот лекар може да пропише лек на рецепт во потребна количина за терапија до 8 дена за акутни случаи, со упатство за употреба на лекот и времетраењето на терапијата.

Рецептот за пропишан лек од став 7 на овој член важи само во денот кога е пропишан лекот од дежурниот лекар.

Пропишаниот лек на рецепт од дежурен лекар во дежурна служба осигуреното лице, може да го подигне во дежурна аптека и во секоја друга аптека во текот на денот за време на важење на рецептниот образец.

За лековите на рецепт од Листата на лекови на товар на Фондот кои се пропишуваат по препорака на лекар специјалист/субспецијалист од соодветна медицинска специјалност или лекарски конзилиум од соодветна клиника, односно болница, препораката важи до денот на извршениот контролен преглед, но не подолго од една година од денот на издавање на препораката.“

Член 5

Членот 53 се менува и гласи:

„Аптеката издава лек на рецепт со утврдена референтна цена, согласно одредбите од овој правилник, според пропишаното генеричко име со фармацевтска форма и јачина, дозирањето на лекот и времетраењето на терапијата.

Лековите за хронични заболувања се издаваат во количина за терапија до 30 дена.

Секој издаден лек во аптеката се запишува во електронската евиденција согласно прописите од областа на здравството.“

Член 6

Членот 54 се менува и гласи:

„Избраниот лекар секој пропишан лек го запишува во здравствениот картон и во електронската евиденција согласно прописите од областа на здравството.

Дежурниот лекар, односно руралниот лекар, секој пропишан лек на рецепт го заведува во амбулантскиот дневник.“

Преодни и завршни одредби

Член 7

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, ќе се објави по добивање на согласност од министерот за здравство, а ќе се применува од 1 октомври 2019 година, освен одредбата од членот 1 став 2, која ќе отпочне да се применува по создавање на соодветни технички услови во информациониот систем на Фондот.

Бр. 02-16013/2
25 септември 2019 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
д-р Ридван Асани, с.р.

3159.

Врз основа на член 56 став 1 точка 3 и член 63 точка 2 од Законот за здравственото осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011, 26/2012, 65/2012, 16/2013, 91/2013, 187/2013, 43/2014, 44/2014, 97/2014, 112/2014, 113/2014, 188/2014, 20/15, 61/15, 98/15, 129/15, 150/15, 154/15, 192/15, 217/15, 27/16, 37/16, 120/16, 142/16 и 171/2017–) Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија на седницата одржана на 25 септември 2019 година донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА КРИТЕРИУМИТЕ ЗА СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОР
И НАЧИНОТ НА ПЛАЌАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕ-
НИТЕ УСЛУГИ ОД ПРИВАТНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ
УСТАНОВИ АПТЕКИ

Член 1

Со овој правилник се утврдуваат критериумите за склучување договори и начинот на плаќање на здравствените услуги на приватните здравствените установи

аптеки кои вршат обезбедување на осигурените лица со лекови на рецепт од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст „Фонд“) во примарната здравствена заштита.

Критериуми за склучување на договори

Член 2

За обезбедување на осигурените лица со лекови на рецепт од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот во примарната здравствена заштита, Фондот склучува договори со здравствените установи ако:

- имаат Решение за дозвола за работа и Договор за лиценца за вршење на здравствена дејност во мрежата на здравствени установи согласно Законот за здравствена заштита и Законот за лековите и медицинските средства;

- укажува здравствени услуги кои што се во рамките на дејноста за која е регистрирана во Централниот регистар и за која има дозвола за работа согласно Законот за здравствена заштита и Законот за лековите и медицинските средства;

- негува добри деловни односи со Фондот;
- применува начин на работа утврден од Фондот согласно прописите од задолжителното здравствено осигурување.

Договорите од ставот 1 на овој член, Фондот ги склучува во согласност со мрежата на здравствени установи која ја утврдува Владата на Република Северна Македонија по предлог на Министерството за здравство, а по доставената понуда за склучување на договор од страна на здравствената установа со потребната придружна документација.

Член 3

За здравствени услуги за обезбедување на осигурените лица со лекови на рецепт од Листата на лекови за примарна здравствена заштита се сметаат: набавка, сместување, чување и издавање на лекови на рецепт, обработка на рецепт и советување на осигурениците во врска со лековите издадени на рецепт.

Здравствените услуги ги пружа фармацевтски кадар, односно дипломиран фармацевт со лиценца за работа и фармацевтски техничар со положен стручен испит, вработени со полно работно време.

По исклучок на став 2 на овој член, согласно со Законот за лекови и медицински средства здравствените услуги во населени места во рурални средини може да се вршат во организациони единици - аптеки со следниот фармацевтски кадар:

- организациона единица на аптека во населено место во рурална средина, со најмалку еден вработен здравствен работник дипломиран фармацевт со положен стручен испит и лиценца за работа, со полно работно време,

- организациона единица на аптека - аптекарска станица во населено место во рурална средина, со најмалку еден вработен здравствен работник со средно или више образование од областа на фармацијата со положен стручен испит, со полно работно време,

- организациона единица - подвижна аптека за снабдување со лекови во населено место во рурална средина, доколку за секое возило има вработено најмалку еден здравствен работник со средно или више образование од областа на фармацијата со положен стручен испит со полно работно време.

Склучување на договори

Член 4

Со договорот меѓу Фондот и здравствената установа во мрежата на здравствени установи за обезбедување на лекови на рецепт за осигурените лица, се регу-

лираат односите, се утврдува квалитетот, начинот и роковите за остварување на договорените здравствени услуги, правата и обврските на договорните страни, начинот и роковите на плаќање, контролата на спроведувањето на договорот, договорните казни и условите за раскинување на договорот, како и други прашања кои се однесуваат на уредување на меѓусебните односи помеѓу договорните страни.

Договорот се склучува за дејност која здравствената установа ја врши согласно Решението за дозвола за работа на здравствената установа аптека и/или Договор за лиценца за вршење на здравствена дејност во мрежата на здравствени установи.

Договорот се склучува за период од една или повеќе години. Здравствената установа за целиот период на важење на договорот треба да има важечка лиценца за вршење на здравствената дејност во мрежата на здравствени установи согласно со прописите од областа на здравствената заштита.

Член 5

Фондот за секоја статусна промена во здравствената установа (промена на директор, измена на број и локација на организационите единици и др.) и промена на вработените од фармацевтскиот кадар (боледување, престанок на работен однос, нови вработувања и други оправдани отсуства согласно Законот за работни односи), склучува анекс на договорот или доставува известување до здравствената установа.

Постапката на склучување на анекс или добивање на известување, за здравствената установа која има обновено лиценца, се врши по претходно доставен соодветен документ од Министерството за здравство, односно Агенцијата за лекови и медицински средства, за спроведената промена.

За секоја наведена промена во став 1 и 2 на овој член, здравствената установа е должна да го извести Фондот за 20 дена и дополнителни 15 дена да го комплетира фармацевтскиот кадар или да ја направи статусната промена.

Член 6

При промена на фармацевт кој е единствен носител на дејност, седиште на здравствена установа, односно организациона единица, здравствената установа не може да издава лекови на товар на Фондот од денот кога фармацевтот е одјавен, односно од денот кога ја направил статусната промена во Министерството за здравство/Агенцијата за лекови и медицински средства, до денот на потпишување на анексот со Фондот или доставување на известувањето од Фондот со кој е прифатена промената за нов фармацевт, односно седиште на здравствената установа, односно организациона единица.

При промена на фармацевтски техничар, здравствената установа во мрежата во која по настанатата промена останал само еден фармацевт, може да издава лекови на товар на Фондот 35 дена од денот кога фармацевтскиот техничар е одјавен.

Доколку здравствената установа по истекот на 35 дена не достави соодветен документ од Министерството за здравство/Агенцијата за лекови и медицински средства за настанатата промена Фондот го раскинува договорот.

Содржина на средствата кои ги плаќа Фондот

Член 7

За лековите на рецепт од Листата на лекови на товар на Фондот, кои се издадени од страна на здравствената установа согласно прописите, Фондот плаќа на здравствената установа:

- износ во висина максимално до референтната цена на пакување на лекот според Одлука на Управниот одбор за утврдување на референтни цени на лекови од Листата на лекови на товар на Фондот, односно според одобрената единствена цена на лекот во случај кога истата е пониска од референтната цена.

- цената на услугата за издавање на лекот, во износ утврден со Одлука за утврдување на висината на надоместокот на здравствената услуга за обезбедување на осигурените лица со лекови на рецепт донесена од Управниот одбор на Фондот.

Начин на фактурирање и плаќање

Член 8

Фактурирањето на издадените лекови здравствената установа аптека-организациона единица го врши согласно прописите и според упатство за фактурирање од Фондот.

Аптеката до Фондот ги фактурира издадените лекови по референтни цени утврдени со Одлука за утврдување на референтни цени на лекови кои се на Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот, односно согласно Шифрарникот на лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот со референтни цени.

По исклучок од став 2 на овој член, во случај кога одобрената цена на лекот е пониска од референтната цена, аптеката ги фактурира лековите до Фондот по нивните пониски одобрени цени.

Член 9

Фондот по спроведена контрола врши плаќање по фактура доколку аптеката има платен придонес за здравствено осигурување за месецот за кој се однесува фактурата и доколку има уплатена партиципација за фактурираните лекови.

Плаќањето од Фондот по фактура од здравствената установа се врши на начин и во рокови утврдени со договор склучен меѓу Фондот и здравствената установа.

Надоместок за здравствени услуги

Член 10

За извршена здравствена услуга издавање лекови на рецепт согласно прописите од задолжителното здравствено осигурување, Фондот плаќа надоместок.

Надоместокот од став 1 на овој член се утврдува со одлука на Управниот одбор на Фондот.

Плаќањето на надоместокот на здравствената установа се врши на начин и во рокови утврдени со договор склучен меѓу Фондот и здравствената установа.

Услови за определување на надоместок за аптеки во тешко достапни населени места

Член 11

Заради обезбедување на непречено остварување на правата од задолжителното здравствено осигурување и поголема достапност на осигурените лица до лекови на рецепт од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот во примарна здравствена заштита, Фондот определува дополнителен надоместок на организациони единици-аптеки во селска/рурална средина врз основа на следните услови:

- оддалеченост од најмалку 10 км од друга организациона единица-аптека, и

- тешко пристапен терен до населеното место во селска/рурална средина во кое се наоѓа организационата единица-аптека.

Висината на дополнителниот надоместок од став 1 на овој член, се утврдува со одлука на Управниот одбор на Фондот.

Со одлука на Управниот одбор на Фондот се утврдуваат организационите единици-аптеки кои го исполнуваат условот за дополнителен надоместок по основ на оддалеченост.

Скапи лекови и лекови кои може да ги пропишуваат лекари од дежурна служба

Член 12

Фондот утврдува Листа на скапи лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот кои се издаваат на рецепт во примарната здравствена заштита, а се пропишуваат по препорака на лекар специјалист/субспецијалист или лекарски конзилиум.

Лековите од став 1 на овој член дефинирани според висината на референтната цена на пакување, односно висината на износот на месечната терапија се утврдуваат со одлука на Управниот одбор на Фондот.

Висината на референтната цена на пакување, односно висината на износот на месечната терапија од став 2 на овој член се утврдува со одлука на Управниот одбор на Фондот.

За лековите од став 1 и 2 на овој член аптеките при фактурирањето со секој рецепт доставуваат копија од соодветна медицинска документација со која е препорачан лекот.

Член 13

Лековите од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот и кои може да ги пропишуваат лекарите во дежурната служба и се издаваат на рецепт во примарната здравствена заштита, се утврдуваат со одлука на Управниот одбор на Фондот.

Член 14

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, ќе се објави по добивањето на согласност од министерот за здравство, а ќе се применува од 1 октомври 2019 година.

Со денот на влегување во сила на овој правилник, престанува да важи Правилникот за критериумите за склучување договори, утврдување на постапка за определување на месечниот износ на средства и начинот на плаќање на здравствените услуги на здравствените установи кои вршат обезбедување на осигурените лица со лекови на рецепт од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот во примарна здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 224/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 70 2019) и одлуките донесени врз основа на тој правилник.

Бр. 02-16013/3
26 септември 2019 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
д-р Ридван Асани, с.р.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2019 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

ISSN 0354-1622

2019198